

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 20/2010-50

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Rudolfa Tkáčika a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti spoločnosti A., s. r. o., Š., A. B., Ľ., F. N., S., C. P., B., spoločnosti R., s. r. o., Š., F. S., H., Z. S., B., L. S., B., C. V., S., a Ľ. V., S., zastúpených advokátkou JUDr. J. F., B., pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 184/2004 takto

r o z h o d o l :

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky spoločnosti A., s. r. o., A. B., F. N., C. P., spoločnosti R., s. r. o., F. S., Z. S., L. S., C. V. a Ľ. V. postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 184/2004 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa ustanovenia § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 20/2010-26 z 20. januára 2010 prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti A., s. r. o., A. B., F. N., C. P., spoločnosti R., s. r. o., F. S., Z. S., L. S., C. V. a E. V. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. J. F., B., pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 184/2004.

Sťažovatelia v sťažnosti namietali neprimeranú dĺžku konania o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd zakázal odporcom v I. a II. rade disponovať v návrhu označenými motorovými vozidlami. Konanie začalo návrhom sťažovateľov zo 16. decembra 2004 a bolo vedené na okresnom súde pod sp. zn. 27 Cb 184/2004. V podaní ďalej sťažovatelia uvádzajú úkony prvostupňového súdu, pričom zdôrazňujú že „o návrhu súd v zákonnej lehote (podľa § 75 ods. 4 OSP) nerozhodol“. Okresný súd o návrhu sťažovateľov rozhodol až 27. januára 2005 tak, že návrh zamietol. Sťažovatelia sa proti tomuto rozhodnutiu odvolali. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovatelia niekoľkokrát žiadali od okresného súdu informácie o aktuálnom stave veci, nedočkali sa však odpovede, pričom okresný súd podľa nich naďalej nekoná. V sťažnosti sa ďalej uvádza:

«Postupom porušovateľa (OS Bratislava III) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na verejné prerokovanie veci v súdnom konaní bez zbytočných prietahov. Konkrétne porušovateľ svojím postupom porušil čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, keď bez zjavných príčin a najmä vzhľadom na charakter prejednáwanej veci, svojou protrahovanou nečinnosťou spôsobuje sťažovateľom extrémne veľké ťažkosti. Predmetná vec zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej náročnosti a právnej zložitosti - ba dá sa povedať, že v činnosti justície je obvyklá; „technológia“

preukazovania situácie a rozhodovania o predbežných opatreniach je súdom dostatočne známa a po dlhých desaťročiach až rutinná. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v napádanom konaní, poukazujeme aj na § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Ďalej poukazujeme na § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Na horeuvedené fakty sme porušovateľa opakovane upozornili. Naša snaha sa ale nestretla s adekvátnou reálnou odozvou vedenia OS Bratislava III.»

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn.: 27 Cb 184/2004 porušil právo... aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava III sa v konaní vedenom pod sp. zn.: 27 Cb 184/2004 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. Sťažovateľom... sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 4.000,- €, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný spoločne a nerozdielne vyplatiť sťažovateľom...

4. Okresný súd Bratislava III je povinný uhradiť (spoločne všetkým sťažovateľom, pozn.) ... trovy konania, tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu do troch dní od doručenia tohto nálezu na účet ich právnej zástupkyne JUDr. J. F., č. ú.:... vedený vo V., a. s. B.“

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3100/2010 doručeným ústavnému súdu 29. septembra 2010, v ktorom podpredseda tohto súdu v prílohe pripojil vyjadrenie zákonnej sudkyne s jednotlivými úkonmi vykonanými v danej veci. K samotnej sťažnosti uviedol:

„Konanie je v súčasnosti stále prerušené v dôsledku uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 K 223/04 na základe ktorého bol na odporcu v I. rade vyhlásený konkurz.

Vzhľadom na uvedené Okresný súd Bratislava III nemôže vo veci konať, vzhľadom na pokyny Krajského súdu v Bratislave.

Prieťahy v konaní nevznikli nečinnosťou Okresného súdu Bratislava III. Je na zváženie či o odvolaní voči odporcovi nemal rozhodnúť Krajský súd v Bratislave, keďže konkurz bol vyhlásený len na odporcu v I. rade.“

Predseda okresného súdu, ako aj právna zástupkyňa sťažovateľov oznámili, že netrvajú na ústnom prerokovaní veci, preto ústavný súd podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd zisťoval z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 27 Cb 184/2004 priebeh a stav konania a zistil, že konanie začalo 16. decembra 2004 návrhom sťažovateľov na nariadenie predbežného opatrenia. Sťažovatelia podaním doplnili svoj návrh 21. decembra 2004 a na výzvu okresného súdu zo 14. januára 2005 upravili 21. januára 2005 petit návrhu podľa jeho pokynov a doložili aj požadované dokumenty. Prvostupňový súd rozhodol o návrhu uznesením z 27. januára 2005 tak, že návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Sťažovatelia sa proti tomuto rozhodnutiu odvolali podaním, ktoré bolo okresnému súdu doručené 25. februára 2005. Okresný súd po vyjadrení odporcov predložil 12. apríla 2005 spis s opravným prostriedkom na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Spis bez rozhodnutia bol 3. júna 2005 vrátený z krajského súdu späť na prvostupňový súd, pretože na majetok odporcu v prvom rade bol vyhlásený konkurz a absentoval súhlas správcu konkurznej podstaty na pokračovanie v konaní. Okresný súd podľa pokynov odvolacieho súdu vyzval listom z 13. júna 2005 správcu konkurznej podstaty odporcu v prvom rade, aby vyjadril svoj súhlas, príp. nesúhlas s pokračovaním v konaní. Správca konkurznej podstaty nesúhlasil s pokračovaním v konaní,

preto okresný súd listom zo 14. júla 2005 oznámil právnenému zástupcovi navrhovateľov, že v zmysle § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní účinného v čase vyhlásenia konkurzu sa konanie prerušuje. Po žiadosti navrhovateľov o informáciu o stave konania z 2. októbra 2006 okresný súd opätovne vyzval správcu konkurznej podstaty odporcu v prvom rade na vyjadrenie súhlasu, resp. nesúhlasu s pokračovaním v konaní. Správca konkurznej podstaty v odpovedi na výzvu z 9. novembra 2006 nesúhlasil s pokračovaním v konaní. Okresný súd 21. decembra 2007 znovu predložil spis odvolaciemu súdu, ktorý ho 24. januára 2008 vrátil späť ako bezdôvodne predložený, keďže bez súhlasu správcu konkurznej podstaty nie je možné pokračovať v konaní. Okresný súd zisťoval stav konkurzného konania 5. februára 2008, 17. marca 2008, 30. septembra 2008 a 6. marca 2009. Podľa oznámenia krajského súdu z 26. marca, ako aj podľa nasledujúcich odpovedí sa vec nachádza v štádiu prípravy konečnej správy. Ústavný súd dopytom na okresnom súde 13. januára 2010 zisťoval stav konania a zistil, že konanie sp. zn. 27 Cb 184/2004 ešte nebolo právoplatne ukončené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na

splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet (I. ÚS 10/98).

Povinnosťou súdov vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky garantovať účastníkom súdneho konania právo na prerokovanie ich veci v primeranej dobe [v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] je zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa rozhodnutia štátneho orgánu v primeranej dobe (III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 184/2004 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníkov konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd (II. ÚS 74/97). Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietaní porušenia práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva (III. ÚS 111/02, III. ÚS 29/03). Podľa uvedených kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nie je závislá od zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia dopĺňovali a na výzvu okresného súdu upravovali petit návrhu na vydanie predbežného opatrenia, čo malo vplyv

na nedodržanie zákonnej lehoty podľa § 75 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu, pričom skúmal, či okresný súd postupoval v danej veci plynule a bez zbytočných prietáhov. Z prehľadu procesných úkonov, ktoré vyplývajú zo súvisiaceho spisového materiálu, ktoré si ústavný súd zadovážil, vyplýva, že jednotlivé úkony okresného súdu svedčia o tom, že postupoval v snahe odstrániť právnu neistotu sťažovateľov a rozhodnúť o ich návrhu hneď potom, ako boli odstránené nedostatky podania. Ústavný súd ešte dodáva, že pokiaľ sťažovatelia vyvodzujú porušenie uvedeného základného práva okresným súdom aj z toho, že 30-dňová lehota na rozhodnutie o návrhu v zmysle § 75 ods. 4 OSP nebola dodržaná, ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo, alebo nedošlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa ani v týchto prípadoch totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00, I. ÚS 86/02).

Po vydaní zamietavého rozhodnutia okresného súdu o návrhu na vydanie predbežného opatrenia bol jeho ďalší postup zameraný na predloženie spisu s opravným prostriedkom odvolaciemu súdu a ani v tomto štádiu nie je možné vysloviť prietahy v jeho konaní. V priebehu odvolacieho konania súd zistil, že na majetok odporcu v prvom rade bol vyhlásený konkurz. Podľa § 14 ods. 1 písm. d) zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní platného a účinného v čase rozhodovania o návrhov sťažovateľov sa súdne a iné konania podľa osobitného predpisu, ktoré sa začali pred vyhlásením konkurzu, prerušujú, ak sa týkajú majetku patriaceho do podstaty alebo ak sa týkajú nárokov, ktoré

majú byť z podstaty uspokojené. Podľa § 14 ods. 5 citovaného zákona sa v uvedených konaniach pokračuje na návrh správcu, úpadcovho odporcu alebo nerozlučného účastníka konania. Okresný súd podľa pokynov krajského súdu vyžiadal od správcu konkurznej podstaty vyjadrenie súhlasu a po zamietavej odpovedi sa v ďalšom období zameril na zisťovanie štádia konkurzného konania.

Ústavný súd už v minulosti vyslovil (napr. I. ÚS 142/04), že pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v prípadoch konaní pred všeobecným súdom, ktoré sú prerušené, treba rozlišovať, či došlo k prerušeniu konania pred všeobecným súdom z obligatórnych dôvodov alebo z fakultatívnych dôvodov. V prípade, že dôsledkom vyhlásenia konkurzu bolo prerušenie konania vo veci sťažovateľov v priebehu odvolacieho konania, k prerušeniu konania došlo zo zákona (ex lege), a nie v dôsledku prejavu procesnej iniciatívy okresného súdu. Ak bolo konanie pred všeobecným súdom prerušené z obligatórnych dôvodov, nemôže dochádzať k zbytočným prietahom, kým tieto dôvody trvajú. Naproti tomu v prípade konaní prerušených z fakultatívnych dôvodov musí ústavný súd skúmať, či nečinnosť všeobecného súdu je dôvodná, teda či nebolo jeho povinnosťou pokračovať v konaní. Všeobecný súd je však aj počas prerušenia konania povinný vykonávať potrebné opatrenia nevyhnutné pre možnosť čo najskôr v konaní pokračovať, pričom zároveň je povinný efektívne reagovať na odpadnutie prekážky, pre ktorú bolo konanie prerušené.

Dobu prerušenia konania zo zákonom ustanovených dôvodov nemožno považovať za zbytočné prietahy, ktoré boli spôsobené činnosťou (nečinnosťou) súdu v konaní (napr. I. ÚS 21/00, I. ÚS 123/05, I. ÚS 116/06).

Pokiaľ ide o postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 184/2004 v období po 27. januári 2005 do vyhlásenia konkurzu na majetok odporcu, ústavný súd nezistil žiadny významný prietah, ktorý by bolo možné pričítať na vrub okresnému súdu, ktorý napokon postupoval podľa pokynov odvolacieho súdu. Sťažovatelia v podanej sťažnosti ani nekonkretizovali v tomto štádiu konania jednotlivé obdobia nečinnosti okresného súdu a nimi očakávané procesné úkony v postupe okresného súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd dospel k záveru, že právo sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy v napadnutom konaní okresného súdu porušené nebolo.

Vzhľadom na uvedený záver ústavného súdu už bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších nárokoch sťažovateľov uplatnených v ich sťažnosti (návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, o trovách konania a pod.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2010